

Załącznik
do Uchwały Nr 10752/2023
Zarządu Województwa Opolskiego
z dnia 23 października 2023 r.

- I. W wyniku przeprowadzonej analizy przedłożonego projektu dokumentu oraz na podstawie *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* przyjętego uchwałą Nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2019 r., poz. 1798 z dnia 14.05.2019 r.) oraz *Strategii rozwoju województwa opolskiego Opolskie 2030* przyjętej Uchwałą Nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 04 października 2021 r., stwierdzono, że zdiagnozowany obszar zdegradowany, wyznaczony obszar rewitalizacji, cele i kierunki rewitalizacji oraz planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030*, są zgodne z polityką rozwoju samorządu województwa, ustaloną w ww. dokumentach.

1. *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO)*

PZPWO wskazuje gminę Lubsza jako wiejski obszar w strefie zewnętrznej miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego - miasta Brzeg.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego tego obszaru jako jeden z podstawowych kierunków wskazuje się potrzebę rewitalizacji terenów o szczególnym nasileniu problemów społecznych, ekonomicznych i przestrzennych, natomiast w zasadach zagospodarowania wskazuje się na racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzeni poprzez intensyfikację zagospodarowania istniejącego (w tym na rewitalizację terenów zdegradowanych i wykorzystywanie istniejących rezerw terenowych).

Projekt *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030* poprzez wyznaczenie obszarów rewitalizacji, przypisanie im celów, kierunków i działań, wykazuje pełną zgodność z polityką przestrzenną regionu określoną w PZPWO.

Ponadto projekt GPR jest spójny z wyzwaniami rozwoju przestrzennego określonymi w *PZPWO*, w szczególności z poprawą ładu przestrzennego oraz dostosowaniem do skutków zmian klimatycznych. Jednocześnie stwierdza się, że zachowano spójność dokumentu z ustalonymi w planie zasadami gospodarowania przestrzenią i kierunkami zagospodarowania przestrzennego.

2. *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030*

Spójność projektu GPR dla gminy Lubsza na lata 2023-2030 roku ze *Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030* potwierdza m.in. zestawienie celów strategicznych obu dokumentów zamieszczone w rozdziale *Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi planistycznymi* (str. 8). Mając jednak na uwadze stwierdzone drobne nieścisłości w zapisach projektu, wnosimy o wprowadzenie poniższych korekt w zakresie:

- przeformułowania zdania, w którym zastosowano prawdopodobnie skrót myślowy zmieniający brzmienie i przesłanie wizji rozwoju regionu opolskiego: „*Według wizji zawartej we wspomnianym dokumencie, województwo opolskie ma stać się regionem o wysokiej jakości życia, dzięki tradycji, nowoczesności, otwartości i integracji obszaru*”.
Proponujemy zmianę na: „*Według wizji zawartej we wspomnianym dokumencie, województwo opolskie ma stać się regionem cenionej jakości życia wynikającej z unikalnego i uniwersalnego łączenia różnorodności: dynamiki i równowagi, nowoczesności i tradycji oraz otwartości i integracji*”.
- poprawy zapisu celów strategicznych *Strategii Opolskie 2030* jak niżej:

- ✓ Cel strategiczny 1 - Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę
- ✓ Cel strategiczny 2 - Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi
- ✓ Cel strategiczny 3 - Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu

Ponadto zapis na stronie 47 o liczbie celów strategicznych opiniowanego dokumentu należałoby poprawić z dwóch na trzy cele.

II. Równocześnie przekazujemy poniżej wyniki **wstępnej analizy projektu dokumentu w aspekcie GPR pełniącego funkcję strategii IIT.**

Zgodnie z zapisami art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. *o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027* (tzw. ustawa wdrożeniowa) Instytucja Zarządzająca wydaje opinię w zakresie możliwości finansowania strategii IIT (GPR pełniącego funkcję strategii IIT) opracowanej na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. *o rewitalizacji* pod warunkiem spełnienia wymogów art. 29 rozporządzenia ogólnego) w ramach programu regionalnego w perspektywie 2021-2027.

Opinia IZ dla GRP (w zakresie możliwości finansowania strategii IIT) w ramach programu regionalnego wydawana jest w trybie art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, tj. na zasadach określonych dla strategii IIT, w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez IZ przyjętego przez gminę dokumentu.

Powyższe oznacza, że w celu wydania opinii i wpisania GPR przez IZ FEO 2021-2027 do wykazu pozytywnie zaopiniowanych programów w zakresie możliwości ich finansowania z FEO 2021-2027, gmina zobowiązana jest do złożenia dokumentu GPR wraz z uchwałą rady gminy w sprawie przyjęcia GPR oraz opiniami wydawanymi przez podmioty wymienione w art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy *o rewitalizacji*.

Ponieważ przedmiotowa opinia IZ FEO 2021-2027 ma miejsce na wniosek gminy przed złożeniem pierwszego projektu rewitalizacyjnego do dofinansowania i jest dokonywana na podstawie **przekazanego przez gminę projektu GPR na obecnym etapie IZ dokonała roboczej weryfikacji projektu GPR Gminy Lubsza pod kątem elementów wynikających z art. 29 rozporządzenia ogólnego 2021/1060 oraz art. 36 ustawy wdrożeniowej.**

W myśl powyższego, w wyniku przeprowadzonej weryfikacji projekt GPR Gminy Lubsza był weryfikowany pod kątem zawarcia w nim podstawowych elementów, właściwych dla strategii IIT, takich jak:

1. syntezy diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
2. celów, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
3. listy projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
4. opisu procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmioty reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

W związku z tym, iż zgodnie z zapisami projektu GPR Gminy Lubsza, dokument ma pełnić funkcję strategii IIT w kontekście zapisów art. 29 rozporządzenia ogólnego, **konieczne jest uzupełnienie/skorygowanie projektu GPR o niektóre elementy**, zgodnie z poniższym komentarzem:

- brak informacji o powiązaniu planowanych (komplementarności) projektów z innymi projektami (spoza Listy projektów), finansowanymi w ramach różnych innych źródeł wsparcia, w tym np. EFRR, EFS+, INTERREG, programów krajowych, międzynarodowych, projektów realizowanych ze środków własnych (zrealizowanych, realizowanych obecnie lub planowanych do realizacji), w tym również dotychczasowych perspektyw finansowych UE.

W kontekście **listy projektów** (...)

- Rozdz. 8.1 *Projekty podstawowe – przeznaczone do finansowania z FEO 2021-2027, priorytet 10* - działania rewitalizacyjne w ramach programu regionalnego finansowane są jedynie w Priorytecie 10 *Fundusze Europejskie na wzmocnienie potencjałów endogenicznych opolskiego* (w przypadku gmin wiejskich jest to działania 10.5 *Rewitalizacja na obszarach innych niż miejskie*).

Zgodnie z interwencją zaplanowaną w ramach FEO 2021-2027 w obszarze rewitalizacji wsparcie skierowane będzie na następujący typ projektu **„Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”**. Interwencje w obszarze rewitalizacji finansowane będą ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W związku z powyższym, przeformułowania/usunięcia wymaga sformułowanie: **„Nie oznacza to, że pozostałe podstawowe proponowane przedsięwzięcia nie mają charakteru rewitalizacyjnego jednak ze względu na swoją specyfikę będą finansowane z innych priorytetów FEO 2021-2027 lub innych źródeł finansowania.”**

Zgodnie z zapisami FEO 2021-2027 przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być finansowane jedynie w ramach Priorytetu 10.

Mając powyższe na uwadze, wątpliwość budzi nazewnictwo Rozdz. 8.2 *Projekty podstawowe – przeznaczone do finansowania z innych priorytetów FEO 2021-2027 lub innych źródeł finansowania*.

Sugeruje się ponowną weryfikację projektów planowanych do dofinansowania z FEO 2021-2027 wskazanych w Rozdz. 8.2, pod kątem możliwości finansowania ich ze środków działania 10.5 FEO 2021-2027 oraz czy ich zakres wpisuje się w ww. typ projektu.

- W odniesieniu do wskazanych *projektów podstawowych – przeznaczonych do finansowania z FEO 2021-2027* planowane wskaźniki nie korelują z planowaną interwencją np. w opisie jest mowa o rewitalizacji przestrzeni publicznej, a wskaźnik dotyczy liczby zajęć czy osób biorących udział w wydarzeniach na zrewitalizowanej przestrzeni.

Ponadto należy pamiętać o wskazaniu wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z FEO 2021-2027 – zgodnie z zapisami art. 36, ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

Ponadto, w opinii IZ FEO 2021-2027 należy dokonać korekty/uzupełnień GPR w ramach:

- Rozdz. 2 *Podstawa prawna* – należy wskazać także *ustawę o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027*,
- Rozdz. 3.2 *Spójność dokumentu w skali regionalnej* – należy pamiętać, że działania rewitalizacyjne w ramach programu regionalnego finansowane są jedynie w Priorytecie 10

Fundusze Europejskie na wzmocnienie potencjałów endogenicznych opolskiego (w przypadku gmin wiejskich jest to działania 10.5 Rewitalizacja na obszarach innych niż miejskie).

W związku z powyższym przeformułowania wymaga odniesienie do FEO 2021-2027 wskazujące inne priorytety Programu (Priorytet 1, Priorytet 2, Priorytet 5, Priorytet 6) jako spójne z założeniami opiniowanego GPR (działania podejmowane w ramach innych Priorytetów programu regionalnego mogą stanowić projekty komplementarne do projektów rewitalizacyjnych).

III. Przekazujemy poniżej wyniki wstępnej analizy projektu dokumentu w aspekcie GPR w zakresie wymogów stawianych przez ustawę o rewitalizacji;

Zaktualizowany dokument Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027* oraz Procedury Instytucji Zarządzającej FEO 2021-2027 dotyczącej opiniowania Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie opolskim (Uchwała nr 9371/2023 Zarządu Województwa Opolskiego z 24.04.2023 r.) określają, że w celu wydania opinii i wpisania GPR przez IZ FEO 2021-2027 do wykazu pozytywnie zaopiniowanych programów, Zarząd Województwa ma przeanalizować spełnienie przez uchwalony GPR warunków wymienionych w art. 15 ust. 1.

W związku z tym, w wyniku przeprowadzonej weryfikacji projektu GPR w zakresie wymogów stawianych przez ustawę o rewitalizacji, stwierdzono, że projekt GPR:

- został **sporządzony dla obszaru rewitalizacji** wyznaczonego w drodze uchwały rady gminy (uchwała Nr XLIV/387/2023 Rady Gminy Lubsza w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Lubsza z dnia 24 maja 2023 r.), na podstawie diagnozy delimitacyjnej i potwierdzony w toku prowadzonych konsultacji społecznych. Projekt GPR opracowano z podziałem na dwa podobszary rewitalizacji (Kościerzycy, Mąkoszyce) (rozd. 4).
- wskazuje, że obszar rewitalizacji obejmuje tereny nieprzekraczające 20% powierzchni gminy (0,7% powierzchni gminy Lubsza) oraz tereny zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy (19,7% mieszkańców gminy Lubsza) (rozd. 4, str. 25).
- **zawiera szczegółową diagnozę** czynników i zjawisk kryzysowych oraz lokalnych potencjałów, sporządzoną dla obszaru rewitalizacji (w podziale na podobszary) (rozd. 5, str. 27-45).
- **opisuje powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy**, w tym Strategią Rozwoju Gminy Lubsza, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubsza oraz Strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Lubsza na lata 2015-2025 (rozd. 3.3, str. 10-12).
- **zawiera opis wizji** stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji bez podziału na podobszary. Proponuje się, by rozważyć opracowanie wizji osobnej dla każdego z wyznaczonych podobszarów. W analizowanym przypadku zauważamy, że wyznaczone podobszary cechują się odmienną strukturą społeczną, charakterem zabudowy, zjawiskami kryzysowymi oraz potencjałami. Stan każdego obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji będzie zatem inny. Opis wizji powinien uwzględniać te różnice i przedstawić przyszły stan każdego z podobszarów osobno. (rozd. 6, str. 46).
- zawiera **cele oraz odpowiadające im kierunki działań** służących eliminacji negatywnych zjawisk planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji, określone na podstawie wizji obszaru. Jeżeli wizja została sformułowana dla każdego z podobszarów, wówczas

analogicznie należy utrzymać takie zróżnicowanie w części dotyczącej celów i kierunków działań (rozdz. 7, str. 47-48).

- w ramach opisu przedsięwzięć rewitalizacyjnych zamieszczono **listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, w podziale na dwa podobszary, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o *zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*. Jednocześnie zwraca się uwagę na niepotrzebne-wprowadzające w błąd użycie podtytułów w rozdziale 8. *Przedsięwzięcia rewitalizacyjne* (jednocześnie niezgodnych ze spisem treści) (rozdz. 8, str. 49-58).
- wskazuje **listę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych** wraz z charakterystyką i w powiązaniu z celami strategicznymi. Jednakże warunkiem koniecznym do uznania projektów uzupełniających za rewitalizacyjne jest bezpośredni związek nie tylko z celami, ale i z kierunkami działań GPR, które obowiązkowo należy wykazać w opisie. (rozdz. 8.2, str. 59).
- zawiera **opis komplementarności** przedsięwzięć rewitalizacyjnych w różnych wymiarach, w tym przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową i źródeł finansowania. (rozdz. 9, str. 60-61).
- zawiera opis **mechanizmów integrowania działań** oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w myśl zasad kompleksowości, koncentracji i komplementarności interwencji (rozdz. 9.8, str. 64).
- wskazuje przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które są kompleksowe, tzn. razem będą stanowić kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane obszary rewitalizacji problemy i mogą stanowić źródło szerszego oddziaływania.
- określa **szacunkowe ramy finansowe** gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych (rozdz. 10, str. 65).
- zawiera **schematyczną strukturę zarządzania** wraz z krótkim opisem. Należy uzupełnić model zarządzania o szczegółowy opis, łącznie z zadaniami poszczególnych podmiotów, które go tworzą. Jednocześnie należy zaproponować harmonogram realizacji zadań zarządczych oraz zaplanować koszty obsługi GPR. (rozdz. 11 str. 66)
- zawiera **opis sposobu zaangażowania partnerów** w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem GPR (tj. partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji), w tym mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji i procedury uspołecznienia procesów na kolejnych etapach rewitalizacji (rozdz. 14, str. 74-76).

- wskazuje **system monitorowania i oceny** aktualności i stopnia realizacji programu, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu (rozdz. 12, str. 6-69).
- wskazuje na brak konieczności **zmiany w uchwałach**, ponadto brakuje wzmianki nt. zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Dlatego też, proponuje się uzupełnienie aktualnego rozdziału o zaproponowane zapisy:
 - *Zaplanowane w GPR przedsięwzięcie nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11).*
 - *Przyjęcie uchwały o zasadach wyznaczenia składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji nastąpi po przyjęciu GPR, dlatego nie występuje konieczność dokonywania zmian. (rozdz. 16, str. 77)*
- wskazuje, że na obszarze rewitalizacji nie planuje się **ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji**, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji (rozdz. 17.1, str. 77).
- wskazuje brak konieczności **wprowadzenia zmian** w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubsza i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (rozdz. 17.2, str. 77).
- nie wskazuje informacji nt. uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- ma dołączony **załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji** sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej (mapy pomniejszone str. 80-82).

Na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, stwierdzono, że do projektu GPR **nie dołączono formy cyfrowej mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**, stanowiącej załącznik do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Należy pamiętać, że na etapie formalnego opiniowania dokumentu gminnego programu rewitalizacji w celu wydania opinii i wpisania GPR przez IZ FEO 2021-2027 do wykazu pozytywnie zaopiniowanych programów, gmina zobowiązana jest do złożenia dokumentu GPR wraz z uchwałą rady gminy w sprawie przyjęcia GPR, opiniami wydawanymi przez podmioty wymienione w art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, oraz z **dołączoną formą cyfrowej mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**, stanowiącej załącznik do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Przez mapę cyfrową należy rozumieć mapę w wersji wektorowej (np. format SHP, DXF) posiadającą reprezentację geometryczną określoną w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych (np. układ PL1992 lub PL-2000). Po umieszczeniu GPR w wykazie, mapa zostanie wykorzystana do zasilenia komponentu dotyczącego rewitalizacji w systemie informacji przestrzennej województwa opolskiego (Geoportal).

Podsumowując, formalny proces opiniowania i wpisania GPR Lubszy przez IZ FEO 2021-2027 do wykazu zostanie przeprowadzony zgodnie z procedurą przyjętą Uchwałą nr 9371/2023 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia *Procedury Instytucji Zarządzającej FEO 2021-2027 dotyczącej opiniowania Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie opolskim.*

W związku z powyższym oraz mając na uwadze art. 36 ustawy wdrożeniowej, **formalny proces opiniowania GPR przez IZ FEO 2021-2027** będzie obejmował weryfikację w zakresie **możliwości finansowania strategii IIT (GPR pełniący funkcję strategii IIT opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. pod warunkiem spełnienia wymogów art. 29 rozporządzenia ogólnego) w ramach programu regionalnego FEO 2021-2027, zgodnie z ustawą wdrożeniową.**

Tym samym, niniejsza weryfikacja przeprowadzona na obecnym etapie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 przez IZ FEO 2021-2027 nie stanowi ww. opinii. Aby uchwalony GPR spełniał te wymagania i mógł być podstawą ewentualnego ubiegania się o dofinansowanie ze środków FEO, powinien spełniać przedłożone powyżej warunki.